

ШАГНАЛНУУД

Олон удаан жэлдэ ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэйн түлөө болон түрэнөөр 60 жэлэй ойн баяртайнь дашарамдуулан, Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет 1998 оной майн 8-най Тогтоолоор «Бурятэнерго» акционернэ бүлгэмэй түбэй элшэ хүсэнтэй сөтнүүдэй үйлдэбэрин мастерскойнуудай начальник Чипизубов Николай Максимовиче Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэйн түлөө болон Россин тамуужанай албан зургаануудай байгуулагдаһаар 80 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет 1998 оной майн 8-най Тогтоолоор Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба гэбэл:

СТАЙСУПОВА Елена Михайловна - Хойто-Байгалай тамуужанай харуулай начальник;
ТУХВАТУЛИНА Евдокия Кузьминична - Буряадай тамуужанай бухгалтерска учёдой болон хиналтын татагай ахамад инспектор.

Буряад Республикын гүрэнэй засагай болон нотагай өөһэдн хүтэлбэрин зургаануудта олон удаан жэлдэ ашаг үрэтэйгөөр ажаллаһан аша габьягайн түлөө Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет 1998 оной апрелин 25-най тогтоолоор Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба гэбэл:

ШАРВАБЕВА Надежда Андреевна - Буряад Республикын Хойто-Байгалай нотагай өөһэдн хүтэлбэрин Советдэй эмхидхэлэй татагай мэргэжэлтэ;

НАЙДАНОВ Гончик Тушиновиче - Буряад Республикын Хүн зонин социальна талаар хамгаалгын болон ажалаар хангалгын министерствын татагай начальник;

ЦЫДЕНОВА Мэдэма Регбиевна - Буряад Республикын Финансын министерствын дэргэдэхи Үнгэтэ металлнуудай болон валютын талаар Комитедэй түрүүлэгшын орлогшо;

ВЕПРИКОВА Любовь Зиновьевна - Буряад Республикаар хүн зоние ажалаар хангалгын федеральна гүрэнэй албанай Департаментын финансова татагай начальник;

КОРШУНОВА Манера Вагановна - «Росгосстрах-Бурятия» акционернэ бүлгэмэй страховой агент;

ОЛЗОЕВ Михаил Васильевиче - пенсионер, Гүрэнэй болон ниитын хангалгын эмхи зургаануудай профсоюзай республиканска комитедэй ревизионно комиссиин түрүүлэгшэ;

Мохосоева Октябрина Борисовна - Буряад Республикадахи Статистикын комитедэй профсоюзай нэгэдэмэл комитедэй түрүүлэгшэ.

Олон удаан жэлдэ аша үрэтэйгөөр хүдэлхэйн түлөө болон түрэнөөр 50 жэлэйн ойн баяртай дашарамдуулан, Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет 1998 оной майн 7-ной Тогтоолоор Буряад Республикадахи гүрэнэй ажалай инспекциин ажал хамгаалгын талаар гүрэнэй инспектор **КОНОВАЛЕНКО Владимир Михайловиче Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

Олон удаан жэлдэ аша үрэтэйгөөр хүдэлхэйн түлөө болон түрэнөөр 50 жэлэйн ойн баяртай дашарамдуулан, Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет 1998 оной майн 8-най Тогтоолоор хаамал түхэлэй «Улан-Удэнская тонкосуконная мануфактура» акционернэ бүлгэмэй материално-техническэ хангалгын талаар директорэй орлогшо **МОМОТА Юрий Алексеевиче** Буряад Республикын Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет 1998 оной майн 8-най Тогтоолоор үни удаан жэлдэ зохиохыгөөр ажаллаһанайн түлөө болон Буряад Республикын 75 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба гэбэл:

Николайчук Валерия Леонидовна - БГТРК-гай телевидениин студиин программанууде хүтэлбэрилэгшэ;

Агриколянская Светлана Алексеевна - БГТРК-гай радиодамжуулгын студиин программанууде хүтэлбэрилэгшэ;

Пелевина Марина Витальевна - БГТРК-гай телевидениин студиин программанууде хүтэлбэрилэгшэ;

Гомбоев Эрдэни Дашиевиче - БГТРК-гай телевидениин студиин телеоператор;

Хакимова Татьяна Юрьевна - БГТРК-гай режиссёр ассистент;

Гомбоин Ирина Тумуровна - БГТРК-гай телевидениин студиин программанууде хүтэлбэрилэгшэ.

Буряад Республикын байгуулагдаһаар 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан болон арадуудай хоорондо хани барисаа бэхижүүлхэйн түлөө Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет 1998 оной майн 8-най тогтоолоор Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба гэбэл:

ЯРНЕВСКАЯ Эвелина Наумовна - Буряад Республикын еврейнүүдэй национально-соёлой түбэй түрүүлэгшэ;

КРЕПС Вилли Васильевиче - Кабанскын районной Каменск посёлогой немецүүдэй соёлой түбэй районно отделениин түрүүлэгшэ;

СОКОЛОВСКИЙ Вацлав Владимировиче - Буряад Республикын поляктуудай обществын правлениин түрүүлэгшэ;

ГАФИЕВ Альберт Минхановиче - Буряад Республикын татаар үндэһэтэнэй соёлой түбэй правлениин түрүүлэгшэ;

НУРГАЛИЕВ Басыр Васильевиче - «СОТО» бүлгэмэй генеральна директор, Буряад Республикын татаар үндэһэтэнэй соёлой түбэй правлениин гэгшүүн.

БОРИС ЕЛЬЦИНТЭЙ УУЛЗАЛГА

Имагтаал гаргашанууде хорооной, алба татабаринууде шууд хуряжа суглуулһанай үндэһөөр Россидахи байдалыг хубилгахын аргагүй, промышленна тодорхой политика, экономика бусад хэмжээнүүд хэрэгтэй гэжэ Россин Правительствануудай толгойлогшонор июнии 5-да Москвада РФ-гэй Президент Борис Ельцинтэй болоһон уулзалга дээрэ онсо тэмдэглэбэ.

Тусхайлбал, Буряад Республикын Президент Леонид Потапов бюджетэй болон налоговой политике шангадхалгада балай эхэ найданһанай үлүү гэжэ хэлэ. Юундэб гэхэдэ, хэды хатуура,

шангарбашье, олонхи предпритяинууд мүнөө үедэ бюджеттэй тоосохо шадалгүй. Тиймэһээ хуряаха, хабаха хэмжээнүүдтэ бэшэ, харин урмашуулахы политикада гүрэн анхаралаа хандуулаха ёһотой гэжэ Леонид Потапов тоолон. Харин мүнөө дээрэ Россин Правительствын ажал ябуулгада зохио стратеги үгы байһаар...

Буряад Республикын болон түбэй хоорондо эрхэ түлөөлэгшүүдэ амыарлага тухай хэлсэһэй дүримүүдэ дүүргэнгүй гэжэ Леонид Потапов Правительстве шангаар шүүмжэлэ. Жэшэнь, пенсинүүдэ, бюджетэй халбаринихида салн хүлһы, хүүгэдэй түлбэринүүдэ түлэхэ талаар Россин Правительствын

үршүүд тушаа республикын Президент онсо анхарал хандуулаа.

Буряад Республикы мүнөөр хангаха ябадалыг хиналтада абаха гэжэ Борис Ельцин Россин Президентын захиргаанай толгойлогшын нэгдэхи орлогшо Владимир Путинда даалгаа.

Борис Ельцинтэй республикануудай толгойлогшонор, Президентүүдэй уулзалга час үлүүтэй саг соо үргэлжлэе. Иүүлэри Буряад Республикын Президент Леонид Потапов, Чуваш Республикын Президент Николай Федоров ИТАР-ТАСС агентствэдэ пресс-конференци үнгэргөө.

Сергей ТРОФИМОВ, ИТАР-ТАСС.

ТОБШОХОНООР...

«Татауровский Автореммаш» гэхэн акционернэ бүлгэм территориально-үйлдэбэрилгын сүлөөтэ олзо эрхилэлгын зоние базова предпритяи болгохо гэжэ баталагдаба.

Июнии 11-нээ 13 болотор Улаан-Үдэдэ Буряад Республикын Президентын шанда хүртэһын тула кикбоксынгоор мүрүсөөн үнгэргэгдэхэнь. «Кикбоксынгын тулалдаанай чемпионнууд үхибүүдэй гэмтэ ябадалгай ба хара тамхинда орогнодтой тэмсэнэ» гэхэн уряа доро үнгэргэгдэхэн тус мүрүсөөнэй илагшад Россин чемпионной нэрэ зэргэдэ хүртэхэ.

Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо В.К.Агалов тус мүрүсөөнэй эмхидхэлэй хорооной түрүүлэгшээр томилогдобэ.

Уласхоорондын нигүүлэхыг сэдхэлэй жасын бүридэлэй США-гай Славянска Жаса Буряад Республикын медицинскэ эмхи зургаануудта нигүүлэхыг сэдхэлэй техническэ туһаламжа үзүүлэхэ болоо. Буряад Республикын

санитарна авиациин ахамад врач А.Д.Шапоренко ба республиканска больницын ахамад хирург А.Д.Быков гэгшэд тус туһаламжа асархаяа ошобо.

Геологсразведчик байһан Буряадай пенсионерүүдэй эмхи зургаанай эгээл тулюур байдалтай ветерануудта Президентын резервинэ жасаһаа 12 мянган түхэриг мүнээн үгтэбэ.

Нархата хууринай ажаһуугша И.Н.Максимовада, ажалай ветеран, 2-дохи бүлэгэй инвалид Б.Ц.Цыденжаповта, Эсгэг ороноо хамгаалгын дайнай 2-дохи бүлэгэй инвалид К.П.Шапошниковта, инвалид Н.А.Васильевада, 1-дохи бүлэгэй инвалид И.Д.Даржаевада, партиин ба ажалай ветеран, Эсгэг ороноо хамгаалгын дайнай 1-дэхи бүлэгэй инвалид И.М.Убесвтэ, ажалгүй А.И.Мостовойдо, Эсгэг ороноо хамгаалгын дайнай 1-дэхи бүлэгэй инвалид М.М.Халбаевада бээ эмгүүлхын мүнээн Президентын резервинэ жасаһаа үгтэбэ.

Буряад Республикын Правительствын болон Президентын мэдээсэлэй албан.

ХАРГЫ ЗАМУУД НАЙЖАРХА

Улаан-Үдэ хотын зарим гол үйлсэнууде заһабарилха, найн хэмжээтэй байлгахы талаар харгы замай территориальна жасаһаа мүнэ һомолхо тухай Буряад Республикын Правительство захиралта баталаа.

Территориальна харгы замай жасада ороһон мүнгөөр үйлсэнууде заһабарилха эрхэ олгогдобо гэбэл: Кабанска, Дорожно, Иволгинска, Борсоевой, Смолиной, Балтахиной, Бабушкинай, Трубачеевой, Ключевской, Пшечевой, Бограда, Ботаническа, Н.Петровой, 1905-хи оной Революциин, Радикальцевой, Сухэ-Баторай, Терешковагай, Боевой, Сахьяновагай, Лимоновой, Герценэй, Комаровой үйлсэнууд, Октябрин 50-жэлэй, Автомобилистнуудай, Барилгашадай, Илалтын гудамжанууд, Загорск болон Вагжановай хууринууд руу ошоһон харгынууд. Мухар-Шэбэр тээһээ эрхэн Эрхүү - Шэтэ гэхэн федеральна зам, Улаан-

Үдэһөө Турунтаево - Хурамхаан, Романовка, Шэтэ, «Николасвский» - Тарбагатай, «Подлопатки» - Охин-Булаг ошоһон харгынууд.

ПРЕДПРИЯТИНУУДА ТУҢАЛАМЖА

Промышленна предпритяинуудай эльгэһэн продукциянуудай түлбэриие Федеральна министерство болон эмхи зургаануудай удааруулһанай гэмээр мүнээн һангай талаар хүшэр байдал тохёолдоһой. Нээмэл түхэлэй «Улаан-Үдын авиационно завод», «Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгдэл», «Улаан-Үдэ-стальмост», «Бурятэнерго» бүлгэмүүдтэй хэлсэһэй ёһоор түргэн тоосоо хэһынь Буряад Республикын Президент - Правительствын Түрүүлэгшын захиралтаар Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министрствын гүрэнэй управленидэ зүбшоогдөнхэй.

СОРОГТО ХУРГУУЛИ БАРИГДАХА

Буряад Республикын

Правительствээр Сорогой хургуулиин барилгын захилашан болохоор Хүдөө ажахын болон эдэе хоолой министерство уялгалагдаһай.

Акционернэ «Бурятзолото» бүлгэмэй газарай нөөсөнүүдэ эдэхэ эрхын түлөө оруулһан мүнэһинөө болон Хүдөө ажахын болон эдэе хоолой министрствын хубитаһаа түлэгдэхэ августын 1 болотор барилгын материалаар хангахаар Ахын аймагай захиргаан уялгалагдаһай.

ХАРА-ХҮТЭЛЭЙХИДЭЙ ХАНДАЛГААР

Һүүлэй 2 жэлэй туршад Загарайн районной Хара-Хүтэл хууринай хүдэлмэришэдэй 60-һаа үлүү процентни ажалгүй. Гадна телевизор, телефонгүй болонхой. Правительстватад хара-хүтэлэйхидэй хандаһан ушараар «Хандагатайесэй» промышленно-финансова комплекс, хизаарлагдамал харьюсалгатай «Байкальская лесная компания» гэхэн бүлгэм хара-хүтэлэйхидтэ модо хюрөөдэхэ участок жэлэй туршад нээхээр уялгалагдаа.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮД, ХҮНДЭЛЭЛЭИ ГРАМОТАНУУД

Залуушуулыс болон үхибүүдыс хургалгада ба хүмүүжүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряад Республикын Президент 1998 оной майн 14-нэй Зарлигаар республикын эрдэм хуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэ Буряад Республикын хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдыс олгобо гэбэл:

- «Буряад Республикын габьяата багша»**
АРИСТАРХОВА Нелли Ивановна - Закаменск хотын 2-дохи дунда хургуули;
АФАНАСЬЕВ Савелий Анфинонович - Улаан-Үдэ хотын 37-дохи дунда хургуулин багша;
БАКУТИНА Тамара Павловна - Улаан-Үдэ хотын 22-дохи дунда хургуулин директор;
БАЛЬЖИРОВА Янжит Дашевна - Ивалын аймагай Гольбэрэн дунда хургуулин директорэй орлогшо;
ВАСИЛЬЕВА Надежда Васильевна - Улаан-Үдэ хотын мэргэжэл олгодог 16-дахи лицейн директорэй орлогшо;
ДЕЙ Альбина Ярославна - Загарайн районий Онохойн 1-дэхи дунда хургуулин багша;
ДУГАРЖАПОВА Маргарита Нимаевна - Хориин 1-дэхи дунда хургуулин багша;
ЕФИМОВА Валерия Ильинична - Улаан-Үдэ хотын 14-дэхи хургуули-гимназийн багша;
ЗВЕРЕВА Евдокия Фирсовна - Түнхэнэй аймагай Шэмхын дунда хургуулин директорэй орлогшо;
ИВАНОВА Наталья Федоровна - Улаан-Үдэ хотын лингвистическэ 3-дахи гимназийн директорэй орлогшо;
КАРБАЙНОВА Наталья Николаевна - Хориин районий хургуули-вуз гэхэн Үдын хуралсалай комплексн директорэй орлогшо;
КАРНЫШЕВА Галина Эдуардовна - Кабанскын районий Ойморой дунда хургуулин багша;
КАРПОВА Екатерина Григорьевна - Сэлэнгын аймагай Гусиноозерскын 1-дэхи дунда хургуулин багша;
МАНХИРОВА Эмма Романовна - Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын дунда хургуулин багша;
МАШКОВИЧ Александр Яковлевич - Улаан-Үдэ хотын 27-дохи политехническэ лицейн директор;
НЕМАКИНА Людмила Петровна - Баунтын районий Маловичин дунда хургуулин директор;
РАДНАЕВ Октябрь Ринчинович - Хурамхаанай аймагай Аргатын дунда хургуулин багша;

- САКИЯЕВА Ирденцу Бачириновна** - Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй 2-дохи дунда хургуулин багша;
САНХЯДОВА Людмила Яковлевна - Улаан-Үдэ хотын хуралсалай управленин начальнигай орлогшо;
СУВОРОВА Прасковья Афанасьевна - Кабанскын районий захиргаанай хуралсалай таһагай гол мэргэжэлтэ;
ПАЛАМДОРЖИЕВ Цырен-Бимба Николаевич - Мухар-Шэбэрэй аймагай Боомой хүдөөгэй захиргаанай толгойлогшо;
ХАМУТАЕВА Раднасу Тудуповна - Мухар-Шэбэрэй аймагай Сагаан-Нуурай дунда хургуулин директорэй орлогшо;
ЦАГАДАЕВА Цырендулма Даржаповна - Улаан-Үдэ хотын 3-дахи хургуули-комплексн директорэй орлогшо;
ИНАКАЕВА Марфа Калиновна - Прибайкалийн районий Комын дунда хургуулин багша;
ЩЕПЕЛИНА Анна Гавриловна - Ярууцын аймагай Нархатын дунда хургуулин багша;
ЯНЬКОВА Елизавета Лаврентьевна - Улаан-Үдэ хотын 8-дахи дунда хургуулин багша.
«Буряад Республикын эрдэм хуралсалай габьяата хүдэлмэрилэгшэ»
БАРДЫМОВА Эльвира Александровна - эрдэм хуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшлүүлгын институтай методист;
БОНОВ Пётр Александрович - Буряад Республикын хуралсалай болон эрдэм ухаанай министрствын таһагай начальниг;
БУРДУКОВСКАЯ Ольга Ивановна - Кабанскын районий 15-дахи ясли-садые даагша;
ДЕЛБОНОВА Зинаида Романовна - шэхэ хатуу үхибүүдэй юрэнхы хуралсалай регионууд хоорондохы Буряадай түбэй багша;
ЕГОРОВ Иннокентий Матвеевич - Хойто-Байгалай аймагай захиргаанай толгойлогшо;
ЗДАНОВИЧ Иван Андреевич - Улаан-Үдэ хотын Хүүгэдэй болон Эдиршүүлэй спортын 3-дахи хургуулин директор;
ЗУНДУЕВА Сысыгма Зодбоевна - Хориин районий мэргэжэл олгодог 37-дохи училищын методист;
ИЛЬИНА Татьяна Григорьевна - Улаан-Үдэ хотын Республиканы буряад

- үндэһэн 1-дэхи лицей-интернадай директорэй орлогшо;
КОЛОСОВА Лариса Александровна - Октябрьска районий хурагдай уран найханай байшанай методист;
ЛИНЕИЦЕВ Николай Петрович - Буряад Республикын Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшэ;
МАНЗАЕВА Нина Доржиевна - Хориин районий захиргаанай хуралсалай управленин методическа кабинедыс даагша;
НАЗАРОВА Валентина Дмитриевна - Улаан-Үдэ хотын инженерно-педагогическа колледжын директорэй орлогшо;
НАИДАНОВА Наталья Дандаровна - Хориин районий захиргаанай таһагыс даагша;
ОЧИРОВ Сергей Раднаевич - Буряад Республикын Финансын министрствын таһагай начальниг;
ПАРАМОНОВА Серафима Федоровна - Улаан-Үдэ хотын 109-дэхи ясли-садые даагша;
ПАРПАНОВ Эрдэни Дамнинович - Улаан-Үдэ хотын худалдаа наймаанай экономическа техникумэй директор;
САНЖИЕВ Нима Жамбалович - Сэлэнгын аймагай захиргаанай эрдэм хуралсалай управленин начальниг;
ТОМИТОВ Виктор Батуевич - Хяагтын аймагай Алтайн дунда хургуулин багша;
УНАГАЕВА Валентина Петровна - Бэшүүр тосхойн 4-дэхи саадыс даагша;
ХОБОДОЕВА Светлана Дармаевна - Северобайкальск хотын «Баяр» гэжэ муниципальна хуралсалай эмхиин директор;
ШАБАГАНОВА Вера Цыреновна - Хориин районий захиргаанай эрдэм хуралсалай управленин гол мэргэжэлтэ.
«Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ»
АБИДУЕВА Эржен Очировна - Улаан-Үдэ хотын «21-дэхи зуун жэлэй хуралсал» гэхэн соёлой түүхын шэнжэтэй 32/92-дохи хургуули-лабораторийн уран зурагай галерейн директор;
ТАЙШИХИНОВА Татьяна Павловна - Улаан-Үдэ хотын М.Н.Ербановой нэрэмжэтэ Буряадай аграрна колледжын библиотеке даагша.
«Буряад Республикын габьяата инженер»
ЦЫБИКОВ Пама-Цырен Аюрович - Улаан-Үдэ хотын электротехникумэй

- директор.
«Буряад Республикын физическэ культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ»
АНДРЕЕВ Михаил Алексеевич - Эрдэн аймагай захиргаанай эрдэм хуралсалай таһагай мэргэжэлтэ;
ДОРЖИЕВ Эрдэни Кимович - Улаан-Үдэ хотын индустриальна техникумэй физическэ хүмүүжүүлгые хүтэлбэрилэгшэ;
КАЛИНКИН Виктор Николаевич - Загарайн дунда хургуулин физическэ культурын багша;
ЧИРКОВ Александр Николаевич - Хойто-Байгалай районий Дээдэ-Алгарын физическэ культурын багша;

- Элүүрыс хамгаалгын талаар габьяатай байһанайнь ба үни удаан саг соо оролдосотойгоор хүдэлмэрилэгшэнь түлөө Буряад Республикын Президент 1998 оной майн 19-нэй Зарлигаар республикын элүүрыс хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдэ Буряад Республикын хүндэтэ нэрэ зэргэ нүүдыс олгобо гэбэл:
«Буряад Республикын габьяата врач»
АДОНИНА Галина Ивановна - Улаан-Үдэ хотын медицинаын территориальна 5-дахи нэгдэлэй врач;
БАРДЫМОВА Валентина Владимировна - Улаан-Үдэ хотын медицинаын территориальна 1-дэхи нэгдэлэй врач;
БАРДЫМОВА Елена Викторовна - Н.А.Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын отделение даагша;
БАТУЕВА Тамара Чойнзоновна - Хориин районий санитарно-эпидемическа хиналтын гүрэнэй түбэй гүрэнэй ахмад санитарна врач;
БИТЮКОВА Лидия Николаевна - Буряад Республикын Дотоодын хэргүүдэй министрствын больницын отделение даагша;
ДАМДИНОВА Цыпелма Гомбоевна - Буряад Республикадахи Россин Федерацийн регионууд хоорондохы социальна страхованин жасын врач;
ЖУГЕВА Ольга Борисовна - Кабанскын районий Селенгинскын туберкулезно диспансерай ахмад врачай орлогшо;
ИВАНОВА Дыжидма Базаровна - Улаан-Үдэ хотын медицинаын территориальна 5-дахи нэгдэлэй ахмад врачай орлогшо;
ИЛЬИНА Даша Бальжинмаевна - Түнхэнэй аймагай медицинаын территориальна нэгдэлэй поликлинике даагша.

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ ТЭМСЭЛ

«Спектр» гэхэн аналитическэ бүлгэм майн 25- да хунгалта тухай олонийтын дунда асуулта үнгэргэһэн байна. Тэрэнэй дүнгөөр мүнөө байһан Буряад Республикын Президент А.В.Потаповай рейтинг орогүй доошоо унаха хэбэртэй. Зүгөөр, энэл зуура, ЛВРЗ-гэй генеральна директор Александр Кореновой рейтинг хунгагшадай дунда дээшлээ гэхэдэ болохо.

Апрелин тэн багаар үнгэргэгдэһэн асуултын дүнгөөр мүнөөнэй Президентые дэмжэһэн 35 процент хүн байһан наа, майн түгэсхэдэ тэрэнэй тоо 28 процент хүртэр доошолоо. Энэл хугасаа соо Александр Кореновые найшаһан хүнэй тоо 9 процентһээ 22 процент хүртэр дээшлээ.

Политикада хабаатай хотын дээдэ засагай зургаануудай дунда Леонид Потаповые дэмжэһэн тоо элээр уруугаа ороо. Апрель һарада тэдэнэй тоо 37 процент байһан наа, май соо 31 процент хүртэһэн байна.

Асуултын рейтинг харахада, 3-дахи, 4-дэхи хууринуудые В.Б.Саганов (9 процент) ба В.А.Шаповалов (6 процент) бата бхи эзлэнэ.

Президентын тушаал эзлэхын тула хоёр мэдээжэ кандидатуудай оролцоодо эгээл шанга тэмсэл ябууһаниин ойлгосотой. Хунгалтын урда тээхи мэдүүлгэнүүдһээнь, хүн бүхэнэй өөрын зан абариһаа дулдаһан ябадһануудһаань ба арад зонийнгоо түлөө ямар аша габьяа гаргаһан байна - эдэ бүгдэһөө бүридэһэн мэдээнүүд кандидатай нэрэ соло дээшлүүлэнэ.

8 жэлэй хугасаа соо дээдэ засагыс бараад байһан Леонид Потаповай ажаябуулга тухай мэдээжэ. Экономическа

һандарал, хото хүдөөгэйхидэй ажалгүй, мунггүй байдал, бүхы тээ дэлгэрһэн коррупци - тэрэнэй ажалай голхормо дүнгүүд иимэ бшуу.

Федеральна түбһөө ороһон мунгэниин республикын бюджетдээ 80 процентээр эхэ гэжэ хэблэлэй хуудһануудта мэдээсэхэдэ, олонхи ушарта тэрэ мунгэниэй эхэнхи хубинь буруу тээшээ ошоно гэжэ хэлэгдэнэ.

Арад зоной мунгэн хэдэн һараар элдэб коммерческэ хэрэгтэ хэрэглэгдэжэ, хүнгэлэлтэтэй урьһаламжа янзаар гаргашалагдана, Президентын дүтын зондо туһаламжа болон үгтэнэ.

хунгалтын урда тээхи ябадалнууд тухайн онсо хэлэлтэй. Президентын олоһон мунгэниин тэрэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэдынь элдэб тоо баримтануудые худхана, бусад кандидатууд тухай элдэб муу мэдээнүүдыс тараана.

«Москвагай фирмэнүүдэй хэрэгсэлдэг аргануудые һажаахадатнай хоролхохоор, - гэжэ Улаан-Үдын ажауушга Кудрявцева бэшэнэ. Садалан Москва ажалгүй, хооһон Улаан-Үдэтэй зэргэсүүлэхэ хэрэггүй. Тангай хахасахадаа, Ельцин Тание ямар нэгэ орденоор шагнаа гэнэ». Буряадай арад зон

ерэхэ хунгалтада мүн ээ баһа тинхэ бэээ гэжэ бэшэгэй автор хэлэнэ.

Атласые хамгаалан зогсоһон хубарагуудые Президентын захиралтаар сохиһон ушарыс Буряадай эрхэтэд эгээл зүйлгүй ябадал гэжэ сэгнэнэ. Энэ үйэл хэрэг Буряад оронһоо гадуур ажауушгадай эхэ хүлгөөтэ анхарал татана.

Ганса өөрынгөө һанал хүсэл сахижа, «сүлөөтэ» хэблэлэй ама хаагаад, ОМОН-иис, СОБР-ые зэмэлэнгүй, гансал ламанарые зэмтэй болгоо, һүүлээрнь хунгалтын кампаниин бусад кандидатуудые эцэ хабаатай гэжэ зэмэлээ.

Тиймэһээ энэ Президентын хуури эзлэхэ аргатай кандидат Александр Кореновой рейтинг дээшлэхээр.

хунгалтын эхин шатада тэрэниис дэмжэһэн зоной тоо 9 процент байһан аад, мүнөө Потаповһаа нэгэ зааха үлөөд ябана.

хунгалтын кампаниин түсэб һайнаар табиһанай ашаар, бүхы гурим сахиһанай хүсөөр эдэ бүхы амжалтанууд туйлагдаа.

Россин регионуудаар үнгэргэгдэһэн хунгалтын зарим дүнгүүдыс олон зон мартаагүй. Зарим кандидатууд хүтэлбэрилэгшын хуури турмын хуурыар нэлгээ бшуу.

ЛВРЗ НА ПЕРВОМ МЕСТЕ

Сокращение численности работающих на предприятиях города Улан-Удэ в 1998 по отношению к 1990

РАБОТАЕТ	РАБОТАЛО 1990г.	ОСТАЛОСЬ 1998г.	УВОЛЕНО
ЛВРЗ (Ломоносовский районный завод)	7600	6160	19%
ЗММК (Завод металлургического машиностроения)	1566	1177	25%
Электромашина	1800	1080	40%
ТСМ (Товарно-сырьевая мануфактура)	3500	1685	52%
Теплоприбор	1250	586	53%
Авиа завод	15000	5000	67%
БМДК (Бурятский машиностроительный завод)	1340	413	69%
Судостроительный завод	1280	315	75%
Стеклозавод	2000	240	80%
Бурятферрмаш	1500	140	91%

Тиймэһээ А.С.Коренов Буряад ороние һэргээн хүгжөөхэ талаар зүйтэй арга боломжонуудые дүрадхана. Тэрэнэй инвестициин, илангаяа хари гүрэнэй инвестициин хабаадуулгаар экономика хүгжөөхэ, ажалгүй байдалтай тэмсэхэ, ажабайдалые гэхэн мэдүүлгэнүүд программын гол хуури эзлэнэ.

«Спектр» гэхэн аналитическэ бүлгэм

«ТУРИЗМ ТУХАЙ» БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХУУЛИ

(Үргэлжлэл. Эхинийн юуны 3-най)

Бүлэг II Аяншалгыг ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгыг гүрэнэй зүгнөө гуримшуулга

Статья 3. Аяншалгыг ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгыг гүрэнэй зүгнөө гуримшуулгын арга-хүрээлэл, шухала шэглэлүүд, заршамууд ба нүхэсэлүүд

1. Аяншалгыг ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгыг гүрэнэй зүгнөө гуримшуулгын гол арга-хүрээлэл хадаа аяншалгын болон эрхэтэдэй ажал ябуулгын эрилтэнүүд хангаха индустрийн арга-хүрээлэл, ажал шэнэ нууринуудыг байгуулга, аяншалгын бюджетэй олзото хубиен арга-хүрээлэл, нотаг можонууд хоорондын ба аяншалгын харилсаануудыг хүгжөөлгэ, аяншалгын арга нөөсөнүүд бүтэн зандань аяншалгыг, байгаалин болон соёлой баялгуудыг гуримшуулгаар ашагалаа болодог.

2. Буряад Республикада аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын түрүүшн арга-хүрээлэл шэглэлүүд гээбэл: дотоодын, газаа эрхэтэдэй, социальна, өөрын элбхитэ болон экологическа аяншалганууд болоно.

3. Аяншалгыг ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгыг гүрэнэй зүгнөө гуримшуулгын гол арга-хүрээлэл гээбэл:

- аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгада туһаламжа үзүүлгэ;

- төдөнэй хүгжэлтын арга нүхэсэлүүдэ аяншалгын байгуулга болон ашаглан бүтэн байлгэ;

- аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын шухала шэглэлүүдэ тодорхойлолго;

- дэлхэйн уута баялиг гэжэ тоологдохо, аяншалга болон аяншалгада хабаатай ажал ябуулгада таатай байлгэ нуурай аюулгүй байдалай түшгэ найдуулга гээбэл нотаг можонууд соо Буряадай нэрэ гүрэнэй дэвшүүлгэдэ нүхэсэлгэ;

- аяншалгын арга нөөсөнүүдэ, тойронхи байгаалин оршониен хамгаалга, хэргээлгэ болон гуримшуулгаар ашагалаа бэсүүлгэ;

- эрхэтэдэй аяншалга үедөө амарха, нийсэ тийсээ эрхээ ошохо эрхэ болон бусад эрхэнүүдэ хангалга.

4. Буряад Республикын гүрэнэй засагай зургаанууд аяншалга болон аяншалгада хабаатай ажал ябуулгыг гүрэнэй зүгнөө нимэ аргаар гуримшуулга гээбэл:

- аяншалгын болон аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын талаар харилсаануудыг нарижуулгада зориулагдахан хуулига актнуудыг гаргалгын;

- аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын хүгжэлтэдэ, туристын дэлгүүрүүдтэ аяншалгапшта дуралдагдаха бүтээл зүйл туһалагдаха туһаламжа үзүүлгын;

- туристуудай эрхэнүүдэ ба ашаг талынь аяншалгын, төдөнэй аюулгүй байдал хангалгын;

- аяншалгада хабаатай ажал ябуулгада бүтээл үгэлгын, нэгэн хэб түхэлэй бооголгын, аяншалгын;

- аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын хүгжэлтын тала хараада абан, Буряад Республикын газар дэбисхэр дээрэ туристуудай арга-хүрээлэл эрэлгын ба байрлуулгын дүрмүүдэ хангалгын;

- аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын хүгжэлтын республикын болон нотаг арга-хүрээлэл хоорондын програмануудыг зохиолгын, аяншалгын ба бэсүүлгын;

- аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын хүгжэлтын республикын програмануудта мүнгэ номололго хангахын, тэрэ тоодо нэмэл конкурсуудай үндэһэн дээрэ;

- уласхоорондын аяншалгын програмануудта аяншалгада туһаламжа үзүүлгын;

- аяншалгада хабаатай ажал ябуулгада мүнгэ номололгын таатай байдал хангалгын;

- налог татабари гуримшуулан тааруулгын, аяншалгын хүгжэлтэдэ урьһаламжануудыг, налогтой ба бусад хүгжэлтэнүүдэ үгэлгын;

- аяншалгын ажал ябуулгыг мэргэжэлтэдээр аяншалгада туһа хүргэлгын;

- аяншалгын индустрийн ба аяншалгын арга аяншалгын хүгжэлтэдэ аяншалгын болон нотаг арга-хүрээлэл хоорондын програмануудыг зохиолгын, аяншалгын ба бэсүүлгын;

- аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын хүгжэлтын республикын програмануудта мүнгэ номололго хангахын, тэрэ тоодо нэмэл конкурсуудай үндэһэн дээрэ;

- уласхоорондын аяншалгын програмануудта аяншалгада туһаламжа үзүүлгын;

- аяншалгада хабаатай ажал ябуулгада мүнгэ номололгын таатай байдал хангалгын;

- налог татабари гуримшуулан тааруулгын, аяншалгын хүгжэлтэдэ урьһаламжануудыг, налогтой ба бусад хүгжэлтэнүүдэ үгэлгын;

- аяншалгын ажал ябуулгыг мэргэжэлтэдээр аяншалгада туһа хүргэлгын;

- аяншалгын индустрийн ба аяншалгын арга аяншалгын хүгжэлтэдэ аяншалгын болон нотаг арга-хүрээлэл хоорондын програмануудыг зохиолгын, аяншалгын ба бэсүүлгын;

- аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын хүгжэлтын республикын програмануудта мүнгэ номололго хангахын, тэрэ тоодо нэмэл конкурсуудай үндэһэн дээрэ;

5. Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ аяншалгын болон аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын асуудалуудыг Буряад Республикын Правительствоаа түлөөлгэдэһэн гүйсэдхэгшэ засагай зургаан хинадаг ба зохиолуулан хүтэлдэг.

Республикын министрствэнүүдэй болон албануудай, аяншалгын халбаритай ажалаараа холбоотой нотагай өөһэдын хүтэлбэрини зургаануудай, нийтын ба коммерческэ аяншалгын эрхэнүүдэй болон предпритинуудай, эрдэмэй ба нуралсалай эмхи зургаануудай, тусхай хамгаалагдадаг байгаалин дэбисхэрнүүдэй захиргаануудай ажал ябуулгануудыг зохиолуулан хүтэлхэ, Буряад Республикада аяншалгын халбаритай ажал ябуулгын хараа бодол зохёон бэсүүлхэ ба програмануудыг дүүргэлтэдэ туһа хүргэхэ зорилготойгоор туризмын талаар гүйсэдхэгшэ засагай зургаанай, аяншалгын ба санаторно-курорттын органзаацинуудай ба бусад эрхэнүүдэй дуралдахануудар Буряад Республикын Правительствоын баталхан дүрмтэй, тоо толгойн бүридхэлтэй албан хоорондын зохиолуулан хүтэлхэ үүргэтэй туризмын ба курортнуудай талаар сонст байгуулагдаха. Совсэдэй шидхэбэринүүд заабарилан дуралдахан шэнжэтэй байдаг ба гүрэнэй актнуудыг бэлдэхэдэ хараада абтадаг.

Статья 4. Аяншалгын ажал ябуулгада зүбшөөл үгэлгэ болон аяншалгапшта дуралдагдаха бүтээл зүйл үнэмлээгэ

1. Аяншалгапшта аша талыс хамгаалгын тулада туроператорай ба турагентын ажал ябуулгада уялгата ёшоор зүбшөөл үгтэхэ зэргэтэй.

Уласхоорондын аяншалгада хабаатай ажал ябуулгада зүбшөөл үгэлгын гурим болон эрхэ байдалынь, зүбшөөл үгэлгын болзор ба зүбшөөлэй хүсэний тараха дэбисхэр, зүбшөөлые болжуулгын эрхэ эрилтэнүүд Россин Федерациин гуримшуулгын хуулига актнуудар тодорхойлогдог.

Буряад Республикын газар дэбисхэр дээрэ аяншалгын ажал ябуулгада зүбшөөл үгэлгын Россин Федерациин хуулига гуримшуулгын актнуудар тогтоогдоһон гурим соо Буряад Республикын гүйсэдхэгшэ засагай түлөөлгэтэ тус зургаан бэсүүлдэг.

2. Хэрэглэгшэдэй эрхэнүүдэ хамгаалгын тулада аяншалгыг хангалга, байрлуулгын объектүүд, эдэс хоолой ба транспорттын предпритинууд, аяншалга газарнууд, экскурсоводууд Россин Федерациин гуримшуулгын хуулига актнуудтай зохиолуулан уялгата ёшоор үнэмлээгэ зэргэтэй.

Үнэмлээгын дүнгөөр сертификат үгтэдэг, тэрээн тухай мэдээсэл аяншалгапшта дуралдагдаха бүтээл зүйлэй нэрэдэ, хангалгын тэмдгүүдтэ, рекламада оруулагдаха ёшотой.

Статья 5. Аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын хүгжэлтэ урмашуулгын түхэлнүүд

1. Буряад Республикада аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгыг хүгжөөхэ, туризмын халбаритай мүнгэ номолго зорилготойгоор Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ хүнгэлэлтэнүүд тарадаг гээбэл:

а) аяншалгада хабаатай ажал ябуулга шэнэ предпритинууд, эмхинүүд, эмхи зургаанууд ба юридическэ нюур болонгүй хүдэлдэг бодото нюурнууд Россин Федерациин ба Буряад Республикын налог тухай хуулинуудай ёшоор 5 жэлэй туршадэ республикын бюджеттэ оруулдаг налогууд, суглуулбаринууд ба бусад түлбэринүүдхэ сүлөөлгэдэг;

б) аяншалгада хабаатай ажал ябуулдаг Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ аяншалгын объектүүдэ барилга болон хүгжөөлгэдэ өөрын гү, али Буряад Республикага газаа тээхи мүнгэ зөөри татан номолон предпритинууд, эмхинүүд, эмхи зургаанууд ба юридическэ нюур болонгүй хүдэлдэг бодото нюурнууд республикын бюджеттэ оруулдаг налог, суглуулбари болон бусад бүхы түлбэринүүдхэ тус объектүүдтэ оруулан хэмжээгээрн табан жэлэй болзорто сүлөөлгэдэг;

в) аяншалгада хабаатай ажал ябуулдаг предпритинуудта, эмхинүүдтэ, эмхи зургаануудта болон юридическэ нюур болонгүй хүдэлдэг бодото нюурнуудта автомобиллин харгы ашаглананай түлөө гэжэ тогтооһон, харгын нотагай жасада оруулагдадаг налогой 50 процентын хэмжээнэй хүнгэлэлтэ олгогдог;

г) туристуудыг зөөхэ гэһэн транспорттын зүйлнүүдэ худалдан абахада тохогдог налогой 5 жэлээр сүлөөлхэ;

д) санаторно-курорттын, элүүржүүлгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулдаг предпритинууд, организацинууд, эмхи зургаанууд, зөөрини түхэлһөө илгагүй, газарай налогой республикын бюджеттэ оруулагдадаг хубидань гүйсэд 5 жэлэй болзороор сүлөөлгэдэг.

2. Заагданан хүнгэлэлтэнүүд аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын продукция (хүдэлмэринүүд, хангалганууд) худалдаагаһаа

олоһон бүхы мүнгэнэй 70 хубиһаа үлүү гараһан предпритинуудта, организацинуудта, эмхи зургаануудта ба юридическэ нюур болонгүй хүдэлдэг бодото нюурнуудта, үзүүлгэдэһэн хангалгануудай тоосооной аяншалгада хабаатай ажал ябуулгаһаа амьарлагдаһан ушарта үгтэдэг.

3. Аяншалгын ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулгын хүгжэлтын програмануудта мүнгэ номололгыг, бага болон дунда хэмжээнэй предпритинуудта, олзын хэрэг эрхилгэлдтэ туһа хүргэлгыг бюджетдэ галуур ба бусад арга нөөсөнүүдхэ бүридүүлгэдэг туризм хүгжөөлгын Жаса бэсүүлдэг.

4. Бэдэрэлгэ-абаралгын албануудай, абаралгын бусад байгууламжануудай хэдэг бэдэрэлгэ-абаралгын хүдэлмэринүүд ба аяншалгын аюулгүй байдал хэргылхэ талаар хэмжээнүүд бюджетдэ галуур арга нөөсөнүүдхэ тоосоотойгоор бэсүүлгэдэг.

5. Нотагай өөһэдын хүтэлбэрини зургаанууд туроператорнуудта, турагентнүүдтэ ба туристуудта нотагай бюджеттэ оруулдаг налогой талаар нэмэлтэ хүнгэлэлтэнүүдэ тогтоохо эрхэтэй.

Бүлэг III Буряад Республикада аяншалгыг эрхэнүүд ба уялганууд

Статья 6. Туристын эрхэнүүд

1. Аяншалгада бэлдэхэ, ябахэ үедэ, тэрэ тоодо дамжан абахада (транзит), турист нимэ эрхэтэй гээбэл:

- саг зуура байхаар орон нотагта (газарта) эрэлгын ба байрлалгын гурим тухай, нотагай зоной заншалнууд тухай, шажанай ёшолоннууд, мүргэдэг газарнууд, онсо хамгаалагдаха байгаалин дэбисхэрнүүд ба объектүүд, аяншалгапшта харуулдаг газар зүйлнүүд тухай, тойронхи байгаалин оршоной ба ариг сэбэрэй-халдабаритай үбшэнэй талаар байдал тухай хэрэгтэй ба үнэн зүб мэдээлүүдэ абаха;

- хайшаашы ябахэ эрхэ сүлөөтэй, саг зуураар эрэн орон нотагта (газарта) хизаарлаһан хэмжээнүүдэ хараада абан, аяншалгын арга нөөсөнүүдтэ ашаглан орохо эрхэтэй;

- хубини аюулгүй байдал, хэрэглэгшын эрхэнүүдэ болон хубини эд зөөрини бүтэн бүрини хангуула, бэсынгээ элүүрыс хамгаалгын дары туһаламжа хаалггүйгөөр абаха;

- аяншалгапшта дуралдагдаха бүтээл зүйл худалдалгын-абалгын хэлсээнэй эрилтэнүүдэ туроператорай гү, али турагентын талааа дүүргэдэггүй ушарта Россин Федерациин ба Буряад Республикын хуули ёшонуудар тогтоогдоһон гурим соо мүнгэнэй гарша бусааха ба сэдхэл бодолой гутаһанһаа хохидол мүнгөөр сэнгэн хүсэдүүлхэ;

- саг зуураар эрэн орон нотагай (газарай) гүрэнэй ба нотагай өөһэдын хүтэлбэрини зургаануудай зүгнөө эрхэ хуулин талаар ба бусад хойшолуушагй туһаламжа абаха;

- хуули ёшонуудар тогтоогдоһон гурим соо бин байгаа хэлхэ холбооной хэрэгсэлнүүдтэ хаалггүйгөөр орон ашаглаха;

- аяншалгын үсдэ амарха, хайшаашы ябахэ эрхэ сүлөө болон бусад эрхэнүүдэ бэсүүлхын тулада Россин Федерациин хуули ёшонуудар тогтоогдоһон гурим соо аяншалгапштай нийтын нэгдэлнүүдэ байгуулаха.

2. Буряад Республикаһаа газаа тээшээ гараһан туристын эрхэ уялганууд Россин Федерациин хуули ёшонуудар гү, али уласхоорондын эрхын эрилтэнүүдээр тодорхойлогдог.

Статья 7. Аяншалгын уялганууд

Аяншалга үсдэ, тэрэ тоодо дамжан ошоходоо, турист нимэ уялгатай гээбэл:

- Россин Федерациин ба Буряад Республикын хуули ёшонуудыг сахиха, нотаг ороной социальна байгуулаалта, зан заншалнуудыг, мүргэл шүтөөнүүдэ хүндэлхэ;

- тойронхи байгаалин оршониен бүрин зандань үлөөхэ, байгаалин баялиг зүйлнүүдтэ, түүхэ соёлой хүшөөнүүдтэ болон аяншалгын бусад арга нөөсөнүүдтэ гамтайгаар хандаха;

- эрэлгын ба ошоогын дүрм сахиха;

- бэсын аюулгүй байдалай эрилтэнүүдэ сахиха.

Бүлэг IV Аяншалгапшта дуралдагдаха бүтээл зүйл бүридүүлгэ, дуралдан ябуулга ба худалдалга

Статья 8. Аяншалгапшта дуралдагдаха бүтээл зүйл бүридүүлгэ, дуралдан ябуулга ба худалдалга

Аяншалгапшта дуралдагдаха бүтээл зүйл бүридүүлгэ, дуралдан ябуулга ба худалдалга федеральна хууляар тодорхойлогдог.

Бүлэг V Буряад Республикын аяншалгын арга нөөсөнүүд

Статья 9. Буряад Республикын аяншалгын арга нөөсөнүүд

Буряад Республикын аяншалгын арга нөөсөнүүдэ бүлэгүүд болгон хубаала ба сэгнэлтэ, тэрэниен хамгаалгын гурим, аяншалгын арга нөөсөнүүдэ бүрин зандань үлөөлгын гурим ба тэрэниен хэргээлгын хэмжээнүүд, тойронхи байгаалида нүлөө үзүүлхынь хизаарлалгыг хараада абан, аяншалгын арга нөөсөнүүдэ ашаглаха гурим Россин Федерациин ба Буряад Республикын хуули ёшонуудар тодорхойлогдог.

Бүлэг VI Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ аяншалгапшта аюулгүй байдал

Статья 10. Аяншалгапшта аюулгүй байдал хангалга

1. Аяншалгын халбарини талаар гүйсэдхэгшэ зургаан аяншалгын ажал ябуулгада хабаадагшадта аяншалгын аюулгүй байдалай, Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ, мүн тэрэһнээ газаа тээгүүр аяншалга үедөө усалһаа хэргылгэлгын ба туһаламжа үзүүлгын эрхэ нүхэсэлүүд тухай мэдээсэлгэ.

2. Гүрэнэй засагай гү, али нотагай өөһэдын хүтэлбэрини эмхидхэн байгуулан (сугтаа үүсхэһэн) олонийтын мэдээсэлэй хэрэгсэлнүүд Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ аяншалга үедэ аяншалгапштай аюулгүйн байдалай, усалһаа хэргылгэлгын ба туһа хүргэлгын эрхэ нүхэсэлүүд тухай мэдээсэл толилохо арга боломжо туризмын талаар Буряад Республикын гүйсэдхэгшэ засагай зургаанда дары түргэн, түлөөлгүйгөөр олгодог.

3. Туроператорнууд ба турагентнүүд аяншалгын талаар гүйсэдхэгшэ зургаанда ба энээндэ хабаатай нюурнуудта Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ аяншалга үсдэ туристуудтай телефон гэнтын ушарнууд тухай, мүн тийхэдэ аяншалгаһаа бусаагүй туристууд тухай мэдээсэхэ уялгатай.

4. Пайн дурараа аяншалдаг ба бусад туристуудай бүлэгүүд, байгаалин оршондо өөрын арга унаагаар аяншалга ябаһан туристууд Россин Федерациин Онсо ушар байдалай талаар министрствын Буряад Республикадахи бэдэрэлгын-абаралгын албанда Буряад Республикын Правительствоын тодорхойлон гурим соо уялгата ёшоор бүридхэлдэ орохо зэргэтэй.

5. Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ аюулда ороһон туристуудта хэрэгтэй туһаламжа Россин Федерациин ба Буряад Республикын Правительствоануудай тодорхойлон тусхай албанууд үзүүлдэг.

6. Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ аюулда ороһон туристуудта хэрэгтэй туһаламжа үзүүлхэдэ хэрэглэхэ онсо ушар байдал хэргылгэлгын ба усалхалгын гүрэнэй нийтэ системдэ ородог нотагай байгууламжын саг үргэлжэ бэлэн байха хүсэһнүүд ба хэрэгсэлнүүдэй бүридэл Россин Федерациин Онсо ушар байдалай талаар министрствын заабаринуудтай ба хэб дүрмүүдтэй зохиолуулан тодорхойлогдог.

7. Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ гүрэнэй засагай ба нотагай өөһэдын хүтэлбэрини зургаануудай дэмжэлгээр ажаалаа ябуулдаг гүрэнэй бэшэ ба муниципальна абаралгын байгууламжанууд бин бологдог.

Статья 11. Буряад Республикада аяншалгада хабаатай ажал бэсүүлхэдэ мүнхэлээгэ федеральна хуули ёшонуудар тодорхойлогдог.

Бүлэг VII Түгэсхэлэй дүрмүүд

Статья 12. Аяншалга ба аяншалгада хабаатай ажал ябуулга тухай хуули ёшонуудыг эбдэһэнэй түлөө харюусалга

Буряад Республикада аяншалга ба аяншалгада хабаатай онсол ябуулга тухай хуули ёшонуудыг эбдэлгэ Россин Федерациин ба Буряад Республикын хуули ёшонуудтай зохиолуулан харюусалга тохдог.

Статья 13. Тус Хуули албан ёшоор хэблэгдэһэн үдэрһөө хойшо хүсэндөө орохо

Өөрын гуримшуулан хуулига актнуудыг тус Хуулигай зохиолуулахынь ба тус Хуули бэсүүлхэ зорилготойгоор гуримшуулан шухала хуулига актнуудыг абахынь Буряад Республикын Правительствоада дуралдаха.

Буряад Республикын Президент А.В.ПОТАПОВ.

Улаан-Үдэ хото. 1998 оной апрелин 14. № 747-1.

«ГЭГЭЭРЭЛ СОЁЛГҮЙГӨӨР ГЭГЭЭН НАРАН БАЙХАГУЙ!»

Мэргэжэл олгодог 16-дахи лицейн директор СЕРГЕЕВ Валерий Савельевич «Эрдэм хуралсаал ба ерээдүй» гэгээн нийтэ-политическэ хүдэлмэнтэй зүгнөө Буряад Республикын Арадай Хуралай депутадта кандидаттаар Краснофлотско 56-дахи округхоо дэбжүүлэгдээ юм. Энэньшье ойгосотой. Юундэб гэжэдэ, хамаг юмнэйи хандаран халажа, гэмтэ ябадалай хүжэржэ, бодото байдалаймнай мууджа байхан мүнөө сагта уржага ябанан үетэниие эрдэм хуралсаала хамжуулагүй хаа, ерээдүй сагта арад зомнай мунхагай харанхыда баригдаха жэшээтэй.

абаха. Дүрбэдэхээр, хара тамхи хэрэглэдэг үбшлнхоо аргалуулаха хэрэгтэ туһаламжа үзүүлэхэ. Табадахаяар, Буряад орондо аяншалга хүгжөөхэ. Микрорайон соо юун хэдэхэб гэбэл: Округ соо ажалуушдадай захяануудые, хандалануудые, хүсэлнүүдые бэелүүлэхэ. 1.Лиценци үндэһэн дээрэ сүлөөтэ сагай түб байуулаха. Онсолбол: хүүгэдэй, тэдэнэй түрэлхидэй аша туһада спортивна талмайнуудые, спортзал, психолого-педагогическа түб; набажаал зондо - худалдаа наймаанай фирмэнүүдэй адресна туһаламжа г.м. 2.Умсын гүртэй зониие, дайнай боюн ажалай ветерануудые, инвалидуудые хүнгэлэлтэтэй түлсэгтэр хангаха асуудал шиидхэхэ. 3.Зониие ажалтай болгохо талаар Модельнэ Түбтэй хамтаржа, микрорайон соо ажалуудаг аад, саг зуура ажал хэдэгтүй эрхэтэдтэ шэнэ мэргэжэл олгон бэлдэлтэе эмхидхэхэ. В.В.Сергеев хадаа 39 наһатай. Намгатай. Басаган хүбүүн хоёртой. Өөрөө буряад хэлэтэй. 1980 ондо ВСТИ дүүргээд, прибор-бүтээлгэн нэгдэдэдэ технологоор, технологическа бюрогой начальнигаар, цехэй начальнигай орлогшоор хүдэлөө. Нийгын хүдэлмэриэд эдэхи үүсхэлтэй байгаа. 1986-1988 онуудга Совет Армида барилгын батальоний ротын командирай орлогшоор алба хээ. 1988 онхоо техникескэ мэргэжэлэй хуралсаала зургаануудта ажаллаа. 1990 ондо 16-дахи ПТУ-гай директорээр томилгодог нэл. 1994 ондо 16-дахи ПТУ мэргэжэлэй 16-дахи лицей болгогдон хубилагдаа нэн. В.В.Сергеев заочноор БГПИ дүүргээ. Мэргэжэлэй 16-дахи лицей хадаа Буряад орондо техникескэ мэргэжэлэй хуралсаалай манлайда зошгадай нэгэн гэхэдэ болохо. Хуралсаала тохеодоһон экономика ороо байдалда шинэ шиидхэбэринүүд хэрэгтэй. 1996 онхоо Буряадай эрдэм хуралсаала хоорондын тоосооний туримые В.В.Сергеев эмхидхэнэ. Тийгэжэ 1997 ондо Буряадай эрдэм хуралсаалай эмхи зургаануудта 26 миллиард түхэригтэй хоорондын тоосоон хэдэгдэн байна. Тэрэнэй ашаар коммунальна хангалын түлөө тоосоон, хуралсаалай олон зургаануудта захибарилга хэдээ. «Жилгражданстрой» ОАО, «Стройкомплект» АО мэтын органиацинууд 2 миллиард түхэригтэй хэмжээни федеральна налогууднаа сүлөөрхэн байна.

НАЙНААР ЗОХЁОН БАЙГУУЛААД, ТЭРЭЭНДЭЭ ХҮРЭМӨӨР АЖАЛУУХА

Буряад Республикын Арадай Хуралай депутадта кандидат, России, Буряад Республикын габыята барилгашан Даши Дамбаевич Дашицыренов Ажалай намтар Даши-Далай Дамбаевич Дашицыренов 1958 оной майн 21-дэ Ага тосхондо түрэнэ юм. Даши Дашицыреновэй бүхы ажал ябуулга Улаан-Үдэ хотын барилгануудтай хани холбоотой. 1980 ондо Зүүн Сибириин технологическа институтдай промышленна ба гражданска барилга гэгээн мэргэжэлээр хуралсаала дүүргээд, «Жилгражданстрой» трестын монтажна барилгын 4-дэхи управленидэ ажалайнгаа намтар эхилэн юм. Тэндэ мастерһаа эхилжэ, монтажно-барилгын 3-дахи управлениин начальник болотороо хүдэллэн юм. 1994 онхоо 1998 он болотор Д.Д.Дашицыреновэй хүтэлбэри дор «Дарханишвестстрой» гэгээн барилгын фирмэнүүдэй эблэл байгуулагдаа. Энэ хугасаа соо үйлэдбэрин, эмхидхэлэй ажал найнаар ябуулжа, барилгын дүй дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэ гэжэ тодорхойлогдоо. «Мосбизнесбанк», «Тяговая подстанция №15», республиканска больницын хирургическа байшан гэхэ мэтэ томо барилганууд тэрэнэй хүтэлбэри доро баригдаһан юм. Хүн зоной хоорондын хани харилсае үнэн сэхээр байгуулаха - ажабайдалай гол зорилго - Мүнөө үедэ хүн бүхэн политикатай хабаатай гэжэ кандидат мэдүүлэнэ. -Табигдаһан түсэб зорилгонууднаа

заабол дүүргэхэ гэгээн заншалтай. Өөрингөө уялга дүүргэхэ хүсэлтэй эмхидхэлэй ажаябуулгада дүй дүршэлтэй оюун бэлитгэй. Гэр бүлэтэй, хоёр хүүгэдтэй. Краснофлотско хуңгалтын округоо ажабайдалда ханамжатайгаар хандаха зорилготой. -Налогой системэ хуулига ёһоор шэнэдхэхэ, бюджетнэ сферын хүдэлмэрилэгшэдэй, хурагшадай, пенсионернүүдэй ажабайдалай найжаруулаха. -Барилгын ажал хүгжөөжэ, хүн зониие ажалай хууринуудаар хангаха. -Эрдэм хуралсаалай, соёлой, элүүр энхые хамгаалгын талаар гүрэнэй хангалта лаб найдуулаһан хуулинуудадээрэ хүдэлэхэ. -хурагшадайнгаа найдабарил харюулжа, тэдэнэй ашаг туһа сахиха.

Кто для других законы составляет, Пусть те законы первым соблюдает. (Чосер).

БАРИЛГАШАН, ПОЛИТИК АНАТОЛИЙ КИРИЛЛОВИЧ МАЛИНОВСКИЙ

Улаан-Үдэ хотын 19-дэхи районда хургуулиин хуңгалтадай Арадай Хуралад дэбжүүлэн кандидаттай намтар юрын юм. Анатолий Кириллович Малиновский 1950 ондо түрэнэ, олон үхибүүдтэй, эбтэй эстэй бүлэдэ ехэ болоо. Дунда хургуулиа мүнэн медалаар дүүргэнэһингээ һүүдээр Зүүн Сибириин технологическа институтта хуралсаалаа үргэлжлүүлээ, инженер-барилгашан боложо гараад, түрэлдэдэ хургуулидаа багшалан юм. Удаань Буряад оронойнгоо барилгын газарнуудта ажаллаа. Мүнөө «Бурятсельстрой» бүлгэмэй ударидагша. Барилгын ажал найн мэдэхэ мэргэжэлтэн гэшэ. 1980 ондо КПСС-эй гэшүүн болоһон юм. Октябрьска райкомой нэгдэхэ секретариар ажаллаһан, мүнөө тус хорооной гэшүүн. А.К.Малиновскийн гурбан үхибүүднэй манай хургуулида хурадаг юм. Анатолий Кириллович гэр бүлэтээ 19-дэхи кварталда ажаһуудаг, тиймэһээтэрэ хургуулиин байдал найн мэдэхэ, хургуулиин түрэлхидтэй соведэй эдэбхитэй гэшүүн юм. Манай хургуулида ходоодо туһадаг зангай. Анатолий Кириллович үшөө барилгашан байхадаа, хүүгэдэй саадай байшан барилһан юм. Мүнөө тэрэ байшанай орой хушаа асуудал шиидхэнэ. Олондо мэдэжэ ВСТГУ-гай административна байшан ба стадионий барилга А.К.Малиновскийн баһа хүтэлбэрилэн юм. Манай кандидат А.К.Малиновскийн оорын тобино, гүйсэд дүүргэмээр программатай. Энэ

ходоо: -гүйсэхэдэһын засагай ажалай хиналтын механизм оин болгодог; -микрорайондо микрорайоний совет эмхидхэхэ; -хотын хургуулинуудта туһаламжа үзүүлэхэ г.м. Микрорайоний Соведэй хүсоор депутат ажаһуушдаг хани холбоотойгоор хүдэлэхэ. А.К.Малиновскийн программад барилгын асуудлинууд гэрэлшухала хуури эзлэнэ. Тиймэһээ манай кандидат 18-дахи кварталдай Дарханай үйлсн асуудал шиидхэхэ. Эндэ харгын аюулууд болодог үйлсөөр манай хурагшада ябадаг юм. Энээн тухай багшанар ехэ ханаагаа зобоно. Энэ аюултай байдал усадахын тула Анатолий Кириллович 40-дэхи кварталһаа Удын хүүргээр Стрелкэ тэһнэ ошоһон харгын халаа барихаар түсэлэнэ. Энэ харгы баригдаа хаа, Дарханай үйлсөөр айнаанай машинин ябадал үсөөн боложо, аюултай ушарнууд усадагдаха. Ехэ бороогой үедэ Ключевскойн үйлсөөр «Мебельный» магазиний шадар ехэ уһан тогтожо, машинануудай ябадалда ехэ наад хэдэг. Энэ асуудал кандидат баһа шиидхэхэ гэшээ. Энэ хүнээр сагта олон хүн ажалгүй. Мүнөө 18-дахи кварталда оршодог «Мебельный» магазиний ахадхи талмай дэрженсонернүүд ажалгүй хүнүүд наймаа хэхэ аргагүй. Тиймэһээ энэ шадар Малиновский А.К. аятай зохид худалдаа наймаанай талмай тохёохоор хараална. Анатолий Кириллович хургуулинуудта туһадаг заншалаараа мүнөөшье Улаан-Үдэ хотын 19-дэхи, 17-дэхи хургуулинуудай захибарилгада избөөсхо, будаг ба бнирэнүүдые үгөө. Бидэ оюутадтай хуңгалтадай округой, 19-дэхи кварталтай шадар хууһан түрэлхидые Анатолий Кириллович Малиновскийн түлөө нэгэ дорю дуугаа үгэхыетнай урлалнабди. Зүб шиидхэбэри абахыетнай хүсэл:эбди! Хотын 19-дэхи хургуулиин бүлэг багшанарай зүгнөө БАДМАЕВА Мэдэгма Гончикова.

Буряад Республикын Арадай Хуралай депутадта кандидат НАДЕЖДА НИКОЛАЕВНА ЛЕВИЦКАЯ

Надежда Николаевна Левицкая, выдвинутая по Краснофлотскому округу №54 кандидатом в депутаты Народного Хурала на себе испытала всю «заботу» нашего государства о больных и немощных: 20 лет назад молодая женщина стала инвалидом в результате тяжелого заболевания позвоночника. С тех пор передвигается при помощи костылей. В 1984 году, уже инвалидом, закончила курсы инструкторов-водителей, до 1992 года обучала вождению инвалидов. За эти годы насмотрелась, послушала, пропустила через свое сердце огромное количество историй о сломанных человеческих судьбах. Желание объединить людей, оказавшихся на обочине жизни, помочь найти себя в новом состоянии привело Надежду Николаевну в группу по созданию Общества инвалидов в республике. Зная ее работоспособность, неутомимый характер, люди выдвинули ее кандидатом в депутаты Народного Хурала Республики Бурятия и хоть кандидат в депутаты это не кандидат в Президенты, и он не должен представлять Программу, но позицию свою он должен четко обозначить. Надежда Левицкая считает, что

необходимо сократить чиновничий штат в учреждениях республики, снять льготы с высокооплачиваемых работников налоговой службы, суда, прокуратуры, чиновников МВД и других категорий, содержащихся за счет налогоплательщиков. Необходимо разработать механизмы действия Закона «О ветеранах», «Об инвалидах» и обеспечить жесткий контроль за их выполнением. Осуществлять гарантированную Конституцией бесплатную медицинскую помощь в пределах базовой программы, охрану материнства и детства. Обеспечить конституционное право бесплатного образования, государственную поддержку молодежностуденческого движения. Разработать и осуществить программу помощи обманутым вкладчикам. Группа поддержки.

АМАРШАЛТА Жамбалова Дугарма Банзаргашеевна 50 наһанайн ойн баяраар Хэжэнгэһэ Будаевтанай бүлэнүүд амаршалан, амар мэндые хүргэнэ.

Газетын штатнайншэ корреспондент, фотограф БУРМАКИН Павел Ивановичай наһа бараһан ушараар «Буряад үнэн», «Бурятия», «Правда Бурятия» газетэнүүдэй коллективүүд түрэл гэрэлнуудтан, дутынэ зондо гүрэнэй шанала гашуудалаа мэдүүлэнэ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Ахамад редактор А. Л. АНГАРХАЕВ. РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: Б-М.Ж.БАЛДАНОВ (ахамад редакторай орлогшо), Г.Х.ДАШЕЕВА (ахамад редакторай орлогшо), Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (харюусалгата секретарь), А.Г.ЛУБСАНОВ (Буряад Республикын Правительство), Д.Д.СУНДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудые даагшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, Т.В.САМБЯЛОВА, Д.Ш.ХУБИТҮЕВ, А.Д.ТАПХАЕВ; В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор). Редакциин телефонууд: ахамад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54, ахамад редакторай орлогшонорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгата секретариин - 21-50-52, секретариин - 21-50-52, таһагууд: экономикын болон политикын - 21-63-86 (дагшань), 21-34-05, 21-55-97, соёлой, түүхын болон залуушуулай - 21-54-93 (дагшань), 21-57-63, 21-69-58, 21-60-21, мэдээлэлэй болон рекламн - 21-62-62, 21-67-81, хэблэлэй - 21-33-61, оператор-корректорнүүдэй - 21-61-35, фотокорреспондентнүүдэй - 21-33-61, компьютерна түбэй - 21-66-76. "Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 21-49-94, бухгалтерн - 21-23-67, вахта - 21-60-91. Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэлшлгыгэ хазгайруулаһан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин наамжа авторайхитай адли бэлэ байжа магад.